

Da livet til billedkunstner Henrik Placht endret seg radikalt, gjorde maleriene hans det samme.

Den ville ferden

Det er vondt å bli forlatt. Jeg tok sorgen med inn i atelieret. Jeg forsøkte å stille meg naken. Jeg har ikke noe å tape på å åpne meg. Tvert imot. Dette er annerledes bilder. På en høyde på Holmlia i Oslo har Henrik Placht bygd et vakker atelier. Gjennom vinduene kan vi se fjorden, med byen til høyre og Nesoddlandet til venstre. Han og jeg ser ikke særlig utover, men innover.

Langs veggene er det stablet mangfoldige store malerier. Vi løfter dem frem, studerer, snakker og setter tilbake. Det er fargesterke og energiske bilder. De er abstrakte – og svært tydelige. Jeg tenker raskt at dette er forsøk på å balansere mellom kaos og orden, fornuft og følelser. Bildene skal straks av gårde. Denne helgen er det åpnet to utstillinger. Den ene, *Den ville ferden*, har adressen Galleri Haaken på Tjuvholmen i Oslo. Den andre, *Hemmeligheter på veien*, åpnet nesten samtidig på Trafo Kunsthall i Asker. Henrik Placht har gjort det klart og tydelig for meg at dette er krisebilder.

Livet endret kunsten

Ett av hovedarbeidene heter *Elegi*. Jeg vet at det betyr klagesang, men slår også kjapt opp i leksikonet på den smarte telefonen i lommen: *elegisk*, (av gresk): klagende, vemodig, følsom. Slik kan altså en skilsmisse se ut.

– Hva skjedde med det kunstneriske uttrykket ditt? Hva er nytt?

– Det var mye fortvilelse i starten, desperasjon og frustrasjon. Det synes på mange av bildene. Jeg kjenner det fortsatt i kroppen. Jeg hadde vært en iskald fisk om det ikke var slik. Palestina min endret seg radikalt. Jeg opplevde noe lignende da jeg ble far første gang. Bildene ble mer organiske. De ble mer lekne og barnlige.

– Maler du følelser på andre måter enn før? Eller er det det at du arbeider med andre følelser?

– Jeg jobber annerledes. Det emosjonelle rommet er blitt mye større. Det er vondt å vite at jeg ikke kunne gi en person det denne trengte. Og det er vondt å ikke bli elsket lenger. Jeg kan ikke skyld på andre enn meg selv. I stedet for å forsøke å få smerten vekk, har jeg valgt å oppsøke ubehaget her i atelieret. Og jeg opplever en glede ved det. Jeg kom meg ikke unna noen flasker vin, og jeg nøyte godt av gode venners støtte. Men først og fremst har jeg vært opptatt av å skape noe i stedet for å ødelegge. Jeg søkte aktiviteten.

Drevet av prosjekter

– Jeg har et sterkt fokus på det å skape. Jeg er en som lager prosjekter.

Profil

Henrik Placht

- ▶ Norsk maler fra Oslo, født i 1973.
- ▶ Grunnleggeren av og ansvarlig for driften av International Academy of Art Palestine (2002-2008).
- ▶ Aktuelt med utstillinger på Galleri Haaken, Oslo og Galleri Trafo, Asker.

– Som å være den store drivkraften bak å bygge opp et kunstakademi i palestinske Ramallah.

– Ja. Og noe av det første jeg gjorde etter bruddet, var å ta en telefon til kunstneren Morten Traavik for å ta del i hans arbeid med å bygge et kunstakademi i Pyongyang i Nord-Korea. Han har klart å åpne den nordkoreanske døren på gløtt. Det er meningsfullt å skape en bro til dette samfunnet om vi ønsker endring. Og apropos: Skilsmisser er sterkt tabuisert i Pyongyang. De skilte skal se ned i bakken.

Vil være politisk

– Som kunstner ønsker jeg å arbeide med bildene mine i dette rommet. Men jeg vil også være en politisk aktør. Jeg vil delta i samfunnsdebatten. Jeg vil påvirke og endre.

– Med betente relasjoner som tema både i det offentlige og det private: ekteskap, Midtøsten og skilsmissen mellom Nord- og Sør-Korea.

– Jeg tror ikke på sanksjoner, men på dialog. Jeg mistet mange venner i Midtøsten da jeg forsøkte å fremme dialog. Jeg brukte svært mye tid og krefter på å bygge opp det palestinske kunstakademiet, og fikk venner der. Flere brøt med meg da jeg sa ja til et gjesteprofessorat i Tel Aviv. Jeg jobbet med intensjonsavtaler i Israel for at studentene i Ramallah kunne få tilgang til stipender og undervisningen der. Men det takket palestinerne nei til.

– Mer konkret, hvordan arbeider du? Hvordan blir følelsene omkring et brudd til et maleri?

– Jeg ser på filmer, lytter til musikk, og leser bøker som kan ligge tett mot det jeg jobber med. Og jeg jobber med navnene på maleriene. Jeg er særlig opptatt av poesien. Jeg har lest mye Tomas Tranströmer det siste året. Å skrive dikt har mye til felles med å male abstrakte bilder. I begge formene forsøker vi å komprimere tanker og følelser til noe kort og uttrykksfullt, til stemninger.

– Og diktet, skrev Sigmund Freud, –er med sin kondenserte form i nær slekt med drømmen. Der fortettes i tid, rom og følelse.

Slapp inn følelsene

– Når jeg sammenligner med tidligere arbeider av deg, virker det som om du før var mer opptatt av selve komposisjonen: strammere og rettere, rent og ryddig. Nå danser det foran øynene mine. Har du sluppet noe av kontrollen?

– I noen av de tidligere utstillingene har jeg vært langt mer distansert. Jeg har blant annet vært interessert i partikkelfysikk. Det er ikke mye følelser i partikkelfysikk. Så det har jeg forlatt. Det er spennende å være på denne reisen

hvor jeg forandrer meg som menneske og at bildene mine samtidig forandrer seg. Jeg er ikke av dem som er opptatt av å male det samme bildet om igjen og om igjen. En del kunstnere engster seg for det personlige. Jeg oppfatter meg som svært følsom, og jeg vil ha den følsomheten, med skygger og mørke, inn i bildene. Og jeg vil at det skal snakkes om.

– Kunst som erkjennelse?

– Ja. Se på Munch. Vi blir klokere som nasjon med en slik kunstner. Han er en viktig del av vår dannelse.

Fungerer som lynaveleder

– Bildene mine og jeg forandrer oss. Jeg synes bildene mine er bedre. Og jeg har forandret meg som person. Jeg håper at jeg er en OK fyr, på områder jeg ikke var så OK før. Jeg ønsker å være mer selvbevisst, så jeg ikke gjentar gamle feil. Jeg har lyst til å bli en bedre partner.

– Når du taler slik, får jeg en tanke om at du også er privilegert. Mange blir forlatt, eller forlater. Men det er langt fra alle som har et slikt medium, en tilgang til et formspråk hvor man kan forske i seg selv.

– Jeg er svært privilegert. Brudd, at kjærlighet tar slutt, er en universell erfaring. Men mange må gå på jobb og sørge i det stille på kontoret eller en annen arbeidsplass. Som billedkunstner fungerer jeg som en slags lynaveleder. Noe treffer meg, det kommer ut som et uttrykk. Det kan jeg igjen reflektere over. Jeg har vært høyt og lavt dette året, og derfor tittelen *Den ville ferden*. Hele livet mitt har egentlig vært en vill ferde, men dette er det siste livet.

– Hva betyr det at det har vært vilt hele tiden?

– Jeg har alltid vært på leting. Min far forlot meg rett etter at jeg ble født. Jeg har stadig forsøkt å finne ut hva som bor i meg. Jeg har lett etter manglende brikker. Jeg har tidvis levd turbulent, og gjort mye rart. Og det ble jo noen ganger svært vilt i de årene jeg jobbet i Midtøsten. Jeg er en gutt fra Årvoll som var opptatt av å gå fort på ski i Marka. Jeg ble pasifist, avtjente siviltjenesten, og så befant jeg meg plutselig midt i den andre Intifadaen i Palestina. Jeg ble skutt på av israelske soldater, og hotellet mitt ble bombet. Jeg har vært på reise hele livet. Først nå har jeg begynt å roe meg ned.

– Det er nå ett år siden bruddet, og i dag er det nye ting som skjer. Det er en annen energi nå, roligere. Et av disse nyere bildene heter *Preludiu...*

– Altså forspill?

– Ja, vi får ta det videre herfra. Jeg vet ikke hvor jeg skal.

Finn Skårderud er forfatter, psykiater, professor og skriver jevnlig for Aftenposten.

Finn Skårderud

- Det er spennende å være på denne reisen hvor jeg forandrer meg som menneske og at bildene mine samtidig forandrer seg, sier Henrik Placht. FOTO: TOR G. STENERSEN